

ग्रामीण कृषी मौसम सेवा

भारत मौसम विभाग

प्रायोगिक ब्लॉक लेव्हल अॅग्रोमेट अॅडव्हायझरी बुलेटिन
(आयएमडी आणि आयसीएआर चा संयुक्त उपक्रम)

हवामानावर आधारीत कृषि सल्ला

दिनांक : 12-10-2021

नागपूर(महाराष्ट्र) मध्ये सावनेर ब्लॉक करा साठी हवामान पूर्वानुमान - वर जारी :2021-10-12 (पुढील पाच दिवसांसाठी सकाळी ८:३० वाजेपर्यंत वैध)

हवामान घटक	2021-10-13	2021-10-14	2021-10-15	2021-10-16	2021-10-17
पर्जन्यमान (मिमी)	0.0	0.0	0.0	0.0	5.3
कमाल तापमान (अं.से)	33.7	33.4	33.9	33.5	32.7
किमान तापमान (अं.से)	21.3	20.8	19.5	20.5	21.8
सकाळची सापेक्ष आर्द्रता (टक्के)	74	75	72	71	84
दुपारची सापेक्ष आर्द्रता (टक्के)	62	61	60	58	73
वाऱ्याचा वेग(किमी/तास)	6.0	8.0	9.0	9.0	9.0
वाऱ्याची दिशा(अंश)	348	18	18	5	37
मेघाच्छादन (ऑक्ट)	1	4	4	2	6

हवामान सारांश / चेतावणी:

सावनेर तालुक्यामध्ये, भारतीय हवामान विभाग, प्रादेशिक हवामान केंद्र, नागपूर च्या तालुकानिहाय मूल्य वर्धित अंदाजानुसार, पुढील पाच दिवस दिनांक १३ ऑक्टोबर २०२१ ते १७ ऑक्टोबर २०२१ दरम्यान आकाश आंशिक ते अंशतः ढगाळ राहण्याची शक्यता आणि दिनांक १३, १४, १५ आणि १६ ऑक्टोबर २०२१ रोजी हवामान कोरडे राहण्याची शक्यता तसेच दिनांक १७ ऑक्टोबर २०२१ रोजी हलक्या स्वरूपाचा पाऊस व मेघगर्जनसह विजांचा कडकडाट होण्याची शक्यता वर्तविण्यात आली आहे.

कृषि सल्ला:

परिपक्व अवस्थेतील सोयाबीन व इतर पिकाची काढणी व मळणी ची कामे पुढील चार दिवसामध्ये उरकून घ्यावीत. मळणी च्या कामी विलंब होत असल्यास काढणी केलेले पिक शेतातील उंचवट्यावर साठवावे आणि ताडपत्रीच्या साहाय्याने झाकून ठेवावे तसेच स्थानिक हवामानाचा अंदाज घेऊन उन्हात वाळवावे. कृषी रसायनाच्या फवारणीची, आंतरमशागतीची कामे तसेच उभ्या पिकात खते देण्याची कामे हंगामी पिके, भाजीपाला आणि फळबागांमध्ये स्थानिक हवामानाचा अंदाज लक्षात पुढील चार दिवसामध्ये घेऊन उरकून घ्यावीत. दिनांक १७ ऑक्टोबर रोजी तुरळक ठिकाणी मेघगर्जनसह विजांचा कडकडाट पुर्वानुमानीत असल्याने शेतात काम करत असताना मेघगर्जनेचा आवाज आल्यास तत्काळ सुरक्षित ठिकाणी आसरा घ्यावा जनावरांना सुरक्षित ठिकाणी गोठ्यामध्ये बांधावे.

संक्षिप्त संदेश सल्ला:

परिपक्व अवस्थेतील सोयाबीन व इतर पिकांची काढणी व मळणी व कापूस वेचणी पुढील चार दिवसामध्ये करून घ्यावी. मळणी शक्य नसल्यास काढणी केलेल्या पिकाची कोरड्या ठिकाणी आणि सुरक्षित ठिकाणी साठवणूक करावी.

पिक निहाय सल्ला:

पिक	पिक निहाय सल्ला
-----	-----------------

पिक	पिक निहाय सल्ला
ज्वारी	<p>रब्बी ज्वारीजमीन मशागत, बीजप्रक्रिया, अन्नद्रव्य व पेरणी व्यवस्थापन:रब्बी ज्वारीच्या पेरणीकरिता मध्यम ते खोल/भारी, जास्त जलधारण क्षमता असलेली व पाण्याचा चांगला निचरा होणारी जमीन निवडावी. खरीप हंगामातील उडीद व मुग पिकाच्या काढणी नंतर ३ ते ४ वखराच्या पाळ्या देऊन जमीनीची पूर्व मशागत करून घ्यावी. शेवटच्या वखराच्या पाळीपूर्वी १० ते १५ गाड्या चांगले कुजलेले शेणखत किंवा कंपोस्ट खत पसरवून जमिनीत मिसळावे. तणे, धसकटे वेचून जमीन पेरणीस तयार करावी. रब्बी ज्वारीच्या पेरणीसाठी प्रती हेक्टरी १० किलो प्रमाणित बियाणे वापरावे. पेरणीसाठी दोन ओळीतील अंतर ४५ सेंमी तर दोन झाडातील अंतर १५ सेंमी ठेवावे. बागायत ज्वारीचे अपेक्षित उत्पादन साठी दोन ओळीतील अंतर ४५ सेंमी तर दोन झाडातील अंतर १२ सेंमी ठेवावे.पेरणीकरिता सी.एस.एच. – १५ आर या संकरीत वाणाचा तर सुधारित/ शुद्ध पिकेव्ही क्रांती (एकेएसव्ही १३ आर), परभणी मोती, सीएसव्ही – १८ (रब्बी बागायती वाण), सीएसव्ही – १२, सीएसव्ही – २९, फुले वसुधा, फुले सुचित्रा, फुले रेवती, परभणी सुपर मोती या वाणाचा तर स्थानिक वाणाचा मालदांडी : ३५-१, रिगणी या वाणाचा वापर करावा. ज्वारीच्या प्रती किलो बियाण्यास २५ ग्राम अझोटोबॅक्टर, २० ग्राम स्फुरद विरघळविणारे जीवाणू (पीएसबी) व ४ ग्राम ट्रायकोडर्मा व्हीरीडी या बुरशीनाशकाची बीज प्रक्रिया करावी. कोरडवाहू रब्बी ज्वारीकरिता हेक्टरी ५० किलो नत्र, २५ किलो स्फुरद व २५ किलो पालाश संपूर्ण खताची मात्रा पेरणीच्या वेळी द्यावी. पेरणी उतारला आडवी करावी. जमिनीतील उपलब्ध ओलावा लक्षात घेता वाफसा आल्यानंतर रब्बी ज्वारीची पेरणी १५ ऑक्टोबर दरम्यान करून घ्यावी.</p>
हरभरा	<p>हरभरा पिकाचे पेरणीकरिता देशी वाण आणि बियाणे दर- हिरवा चाफा (एकेजीएस- १), विजय आणि आयसिसिव्ही- १० (५०-६० किलो बियाणे प्रती हेक्टर), पिकेव्ही हरिता (एकेजी- ९३०३- १२) आणि जाकी ९२१८ (७५- ८५ किलो बियाणे प्रती हेक्टर बियाणे), काबुली वाण आणि बियाणे दर पिकेव्ही काबुली- २ आणि पिकेव्ही काबुली- ४ (११०- ११५ किलो बियाणे प्रती हेक्टर), गुलाबी हरभरा वाण गुलक- १ (७५-८५ बियाणे प्रती हेक्टर) या प्रमाणात १५ ऑक्टोबर ते १५- ३० नोव्हेंबर पर्यंत पेरणी करावी. पिकेव्ही कांचन (एकेजी- १९०९) या वाणाची ५०-६० किलो बियाणे प्रती हेक्टर या प्रमाणात १५ ऑक्टोबर ते १५ नोव्हेंबर पर्यंत करावी.हरभरा बियाण्यास पेरणीपूर्वी प्रती किलो बियाण्यास ५ ग्राम ट्रायकोडर्मा किंवा २ ग्राम थायरम + २ ग्राम कार्बेन्डाझिम बीजप्रक्रिया, यानंतर २५० ग्राम रायझोबियम (नत्र स्थिरीकरण करणारे जीवाणू) आणि २५० ग्राम पी. एस. बी. (स्फुरद विरघळविणारे जीवाणू) प्रती १० किलो बियाण्यास गुळाच्या थंड द्रावणात मिसळून बीज प्रक्रिया करावी. बीज प्रक्रिया केल्यानंतर तासभर सावलीत सुकवावे आणि मग पेरणी करावी.</p>
सोयाबीन	<p>सोयाबीन काढणी व मळणी व्यवस्थापन: शेतकरी बांधवांनी परिपक्व अवस्थेत असलेल्या पिकाची तात्काळ स्थानिक हवामानाचा अंदाज घेऊन काढणी करावी व काढणी केलेले पिक शेतातील उंचवट्यावर साठवावे आणि मळणी ची कामे शक्य नसल्यास ताडपत्रीच्या साहाय्याने झाकून ठेवावे. सोयाबीन चे कापणी केलेले पिक स्थानिक हवामान अंदाज लक्षात घेता दोन ते तीन दिवस उन्हात वाळवावे व कापणी केलेले पिक सुरक्षित ठिकाणी ठेवावे व ताडपत्रीच्या साहाय्याने झाकावे व मळणी ची कामे सोयीनुसार उरकून घ्यावी. पुढील हंगामात सोयाबीन चे उत्पादन बियाणे म्हणून वापरावयाचे असल्यास सोयाबीन ची मळणी करताना मळणी यंत्राचा वेग ३५० ते ४०० आरपीएम एवढा ठेवावा जेणेकरून बियाण्याचे अंकुराचे नुकसान टाळता येईल.</p>

पिक	पिक निहाय सल्ला
कपाशी	<p>कपाशी वेचणी व्यवस्थापन: ज्या भागात कापूस पिक पिकाची बोंडे फुटून कापूस बाहेर पडण्याच्या अवस्थेत आहे तेथे तयार कापसाची वेचणी करून कोरड्या आणि सुरक्षित ठिकाणी साठवणूक करावी. कपाशी अन्नद्रव्य व्यवस्थापन: कपाशी पिक फुलोरा अवस्थेत असताना २ % युरिया ची तर बोंडे विकसित होण्याच्या अवस्थेत २ % डीएपी ची स्थानिक स्वच्छ हवामान परिस्थिती बघून फवारणी करावी. कपाशीमध्ये लाल्या विकृती टाळण्यासाठी १ % युरिया व १ % माग्नेशियम सल्फेट ची बोंडे विकसित होण्याच्या अवस्थेत फवारणी करावी. कपाशी पाते, फुल गळ व अतिरिक्त वाढ व्यवस्थापन: कपाशीमध्ये नैसर्गिक पाते आणि फुल गळ टाळण्यासाठी अल्फा - एनएए ४.५ एसएल ५ मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून स्थानिक स्वच्छ हवामान परिस्थिती बघून फवारणी करावी. तसेच कपाशी पिकाची अतिरिक्त कायिक वाढ रोखण्यासाठी क्लोरमेकवेट क्लोराईड ५० एसएल १० मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून स्थानिक स्वच्छ हवामान परिस्थिती बघून फवारणी करावी. कपाशी गुलाबी बोंड अळी व्यवस्थापन: कपाशीमध्ये गुलाबी बोंड अळीच्या पतंगांच्या हालचालीवर निरीक्षण करण्यासाठी एकरी दोन याप्रमाणे पेक्टिनोल्थुर अथवा गॉसिप्ल्युर हे सक्रिय घटक असलेले कामगंध सापळे लावावेत. कामगंध सापळ्या मध्ये अडकलेल्या पतंगांची नियमितपणे निरीक्षण नोंदवावीत. पतंगांनी आर्थिक नुकसान पातळी (८ पतंग प्रति सापळा प्रति रात्र असे सलग तीन रात्री) ओलांडल्याचे निदर्शनास येताच शिफारशीत असलेल्या रासायनिक कीटकनाशकांचा अवलंब करावा. प्रादुर्भावग्रस्त डोमकळ्या वेचून त्वरित नष्ट कराव्यात (आर्थिक नुकसान पातळी- १० % डोमकळ्या प्रादुर्भाव ग्रस्त फुले). हिरवी बोंडे लागल्यानंतर दर आठवड्याला यादृच्छिक पद्धतीने एकरी २० बोंडांचे (१ बोंड प्रति झाड) निरीक्षण करावे. (आर्थिक नुकसान पातळी- १० टक्के प्रादुर्भावग्रस्त बोंडे). उपलब्धतेनुसार ट्रायकोग्रामा बॅक्टी या अंड्यावर उपजीविका करणाऱ्या परोपजीवी मित्रकीटकाचे ६० हजार प्रति एकर याप्रमाणे पात्या-फुले लागण्याच्या अवस्थेपासून १५ दिवसांच्या अंतराने तीनदा प्रसारण करावे. जैविक घटकांचा कीडनियंत्रणासाठी वापर करण्याच्या किमान एक आठवडा आधी आणि एक आठवडा नंतर रासायनिक कीटकनाशकांचा वापर करू नये. गुलाबी बोंड अळीने आर्थिक नुकसान पातळी गाठली असलेल्या ठिकाणी निंबोळी आधारित किटकनाशक ५० मिली किंवा क्लोरपायरीफॉस २० % ईसी २५ मिली किंवा क्लिनॉलफॉस २० % एएफ २० मिली किंवा थायोडीकार्ब ७५ डब्ल्यूपी २० ग्राम किंवा प्रोफेनॉफॉस ५० ईसी ३० मिली किंवा इंडोक्साकार्ब १४.५ एससी ५ मिली किंवा ईमामेक्टीन बेन्झोएट ५ एसजी ५ ग्राम प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून स्थानिक स्वच्छ हवामान परिस्थिती बघून फवारणी करावी. कपाशी रोग व्यवस्थापन: खबरदारीचा उपाय म्हणून कपाशीतील आंतरिक बोंड सड रोगाच्या व्यवस्थापनासाठी सुरुवातीच्या बोंडे विकसित होण्याच्या अवस्थेमध्ये कॉपर ऑक्सीक्लोराइड ५०% डब्ल्यू.पी. (२५ ग्रॅम)+ स्ट्रेप्टोसायक्लीन (१ ग्रॅम) यांचे मिश्रण प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून स्थानिक स्वच्छ हवामान परिस्थिती बघून फवारणी करावी. कपाशीमध्ये आकस्मिक मर रोगाची लक्षणं दिसून आल्यास प्रादुर्भाव ग्रस्त शेतामध्ये व्यवस्थापनासाठी कार्बेन्डाझिम ५० % डब्ल्यूपी. २० ग्राम + १०० ग्राम युरिया प्रति १० लिटर पाणी पिकाला वाफसा आल्यानंतर आळवणी करावी. कपाशीची बाह्य बोंड सड टाळण्यासाठी प्रोपीकोनाझोल २५ ईसी १ मिली किंवा प्रोपिनेब ७५ डब्ल्यूपी २.५ ते ३ ग्राम प्रति १ लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. कपाशीवरील बुरशीजन्य पानावरील ठिपके जसे कि, कोरायनीस्पोरा/ targeted बुरशीजन्य ठिप</p>
धान्य	<p>गहू पिकासाठी मध्यम भारी, खोल व पाण्याचा उत्तम निचरा होणारी जमीन निवडावी. गहू पिकासाठी जमीन तयार करताना १५ ते २० सेंमी खोल नांगरणी करावी. वखराच्या २ ते ३ पाळ्या देऊन जमीन भुसभुशीत करावी. पूर्वीच्या पिकाची धसकटे, काडी कचरा वेचून शेत स्वच्छ करावे. गहू लागवड शक्यतो समपातळीत असावे जेणेकरून पुढील ओलीत व्यवस्थापन करता येईल आवश्यकता भासल्यास जमीन समपातळीत आणण्यासाठी पाटा मारावा.</p>
लसून	<p>लसून लागवडीसाठी नांगरणी व वखरणी करून शेत सपाट व भुसभुशीत करावे. शेतात हेक्टरी ५० तन शेणखत व कंपोस्ट खत मिसळावे. लागवडीकरिता सरी वरंबा पद्धतीचा अवलंब करावा. वरंब्याची लांबी ४ फूट व लांबी जमिनीच्या उताराला ६० ते ७० मीटर पर्यंत ठेवावी जेणेकरून ठिंबक सिंचनाचे पाणी व्यवस्थापन योग्य रीतीने होईल. लागवड १० सेंमी x १० सेंमी अंतरावर टोकन पद्धतीने करावी. कळ्या २ ते ३ सेंमी पेक्षा खोलवर लावू नये. पेरणीपूर्वी वाफ्यामध्ये हेक्टरी ६० ते ७० किलो नत्र, ६० ते ७५ किलो स्फुरद व ५० किलो पालाश या प्रमाणात खते मिसळावीत.</p>
तूर	<p>तुरीवरील आकस्मिक रोग प्रादुर्भाव दिसून आल्यास व्यवस्थापनाकरिता झाडाच्या मुळाजवळ कॉपर ऑक्सीक्लोराईड ५० डब्ल्यूपी २५ ग्रॅम प्रति १० लिटर पाणी घेऊन आळवणी करावी. पिकामध्ये हेक्टरी किमान ४ - ५ कामगंध सापळे लावावे. या सापळ्या मध्ये अडकलेले नर पतंग वेळोवेळी काढून नष्ट करावे तसेच विशिष्ट कालावधीत वड्या (ल्युर) बदलावे.</p>
भुईमूग	<p>स्थानिक हवामान परिस्थिती बघून पिकाची काढणी करून सुरक्षित ठिकाणी साठवणूक करावी.</p>

पिक	पिक निहाय सल्ला
मोसबी	नर्सरी धारकांनी रंगपूर किंवा जम्बेरी बियांची पेरणी प्लास्टिकच्या ट्रे मध्ये करावी. संत्रा आणि मोसबी पिकामध्ये रस शोषणाच्या पतंगाचा प्रादुर्भाव दिसून आल्यास पतंगांना आकर्षित करून मारण्यासाठी १० मॅलेथिओन, १०० मिली संत्रा ज्यूस १०० ग्राम गुळ १०० मिली पाण्यात विषारी द्रावण तयार करून रुंद शिशी मध्ये भरावे व प्रती २५ झाड दोन शिष्या फळबागेत लटकाव्या. गळलेल्या फळांना एकत्र करून मातीत दाबून नष्ट करावे. त्याचबरोबर कडू लिंबाची ओलि पाने व गोवऱ्या याचा बगीचा मध्ये संध्याकाळी ६ ते १० पर्यंत धूर करावा. फळमाशीच्या व्यवस्थापनासाठी मिथिल युजेनोल सापळे ६० दिवस फळ काढणी पूर्वी प्रती हेक्टर २० या प्रमाणात लावावे. ३० दिवसाच्या अंतराने ल्युर बदलावे. नागपुरी संत्रावर फायटोथोरा ब्राऊन रॉट रोगाच्या व्यवस्थापनासाठी प्रादुर्भाव ग्रस्त फळबागांमध्ये फोसेटील अल्युमिनिअम किंवा मेफेनोक्झाम एमझेड- ६८ २.५ ग्राम प्रती लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. तन व्यवस्थापनासाठी वाफसा परिस्थिती नघून आंतरमशागतीची कामे (डवरणी, निंदनी, वखरणी) करावी. आंबिया बहराच्या फळबागेत कार्बेन्डाझीम ७५ % डब्ल्यूपी या बुरशीनाशकाची १५ दिवसाच्या अंतराने स्वच्छ हवामान परिस्थिती बघून १५ दिवसाच्या अंतराने फवारणी करावी. आंबिया बहराच्या फळ गळ रोखण्यासाठी संत्राच्या झाडाला १.५ ग्राम २-४ डी + १ टक्के युरिया (१०० लिटर पाण्यात १ किलो युरिया) १०० लिटर पाणी किंवा गिब्रेरेलिक ऍसिड(जीए) १.५ ग्राम प्रती १०० लिटर पाण्यात मिसळून ची संत्राच्या झाडाला फवारणी करावी. मृग बहरतील फळांचा आकार वाढण्यासाठी १ ग्राम २-४ डी किंवा जिब्रेलिक ऍसिड याची २ टक्के मोनोपोटाशीअम फॉस्फेट, डायअमोनियम फॉस्फेट, पोटाशीअम नायट्रेट आलटून-पालटून १५ दिवसाच्या अंतराने झाडावरील भार अंदाज घेऊन फवारणी करावी. नमूद फवारणी ची कामे स्थानिक स्वच्छ हवामान परिस्थिती बघून करावी.
भात	धान तुडतुडे कीड व्यवस्थापन: तुडतुडे किडीच्या व्यवस्थापनासाठी, अझाडीरेक्टिन ०.१५ % (१५०० पि.पि.एम.) @ ३० मि.ली. किंवा मेटारायझियम अनीसोपली ही जैविके २.५ कि.ग्रॅ. प्रती हेक्टर किंवा इमिडाक्लोप्रिड १७.८ एस. एल. @ २.२ मि.ली. किंवा फिप्रोनिल ५ एस.सी. @ २० मि.ली. किंवा फ्लोनीकॅमीड ५० डब्ल्यू.जी. @ ३.० ग्रॅम १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. धान पर्णकोष करपा रोग व्यवस्थापन: पर्णकोष करपा रोगाच्या व्यवस्थापनासाठी टेबूकोनेझोल २५.९ ई.सी. @ १५ मि.ली. किंवा प्रोपिकोनेझोल २५ ई.सी. @ १० मि.ली. किंवा हेक्झाकोनेझोल ५ ई.सी. @ २० मि.ली. प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. धान पर्णकोष कुजव्या रोग व्यवस्थापन: पर्णकोष कुजव्या रोग व्यवस्थापनासाठी, हेक्झाकोनेझोल ७५ डब्ल्यू.जी. @ १.३३ ग्रॅम प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. धान दाणे रंगहीनता व्यवस्थापन: दाणे रंगहीनता व्यवस्थापनासाठी, धान पिक फुलारा अवस्थेत असतांना दुपारच्या वेळी खालील प्रमाणे कोणत्याही एका बुरशीनाशकाची फवारणी करावी. हेक्झाकोनेझोल ४ % + झायनेब ६८% डब्ल्यू.पी. @ २० ते २५ ग्रॅम किंवा टेबूकोनेझोल ५०% + ट्रायफ्लोक्झीक्टाबिन २५% डब्ल्यू.जी. @ ४ ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून दुपारनंतर फवारणी करावी. सर्व फवारणीची कामे स्वच्छ हवामान परिस्थिती पाहून करावी.

फळे आणि भाजीपाला पिक निहाय सल्ला:

फळे आणि भाजीपाला पिक	फळे आणि भाजीपाला पिक निहाय सल्ला
मिरची	मिरची पिकावरील शेंडेमर वफळसड रोगाच्या नियंत्रणाकरिता डायफेनकोनेझॉल २५ ईसी ५ मिली १० लिटर पाण्यात किंवा अॅझोक्झायस्ट्रोबिन २३ ईसी १० मि.ली प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून स्थानिक स्वच्छ हवामान परिस्थिती बघून फवारणी करावी.
टोमॅटो	सद्य स्थितीत ढगाळ हवामानामुळे टोमॅटो पिकामध्ये करपा रोगाचा प्रादुर्भाव दिसून असल्यास नियंत्रणासाठी मॅनकोझेब ७५ डब्ल्यूपी. २५ ग्राम किंवा कॉपर ऑक्सिक्लोराईड ५० डब्ल्यूपी. २५ ग्राम, १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. फुलकिडे आणि पांढऱ्या माशीच्या नियंत्रणासाठी थायमेथोक्झाम २५ टक्के विद्याव्य दाणेदार ४ ग्राम किंवा डायमेथोएट ३० टक्के प्रवाही १० मिली प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. फळ पोखरणाच्या अळीच्या नियंत्रणासाठी क्निनालफॉस २५ टक्के प्रवाही २० मिली प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी.
अळशी	कोरडवाहू जवस पिकाची (वाण- एनएल-९७ आणि पिकेव्ही एनएल- २६०) पेरणी ऑक्टोबर महिन्याच्या पहिल्या पंधरवड्यात करावी. पेरणीपूर्वी प्रती किलो बियाण्यास कार्बेन्डाझीम २ ग्राम किंवा थायरम ३ ग्राम लाऊन बीजप्रक्रिया करावी. त्यानंतर ३ तासांनी अॅझोटोबॅक्टर २० ग्राम व स्फुरद विरघळणारे जीवाणू २० ग्राम प्रती किलो बियाणे या प्रमाणात बीज प्रक्रिया करावी.

पशुधन विषयक निहाय सल्ला:

पशुधन विषयक	पशुधन विषयक निहाय सल्ला
बकरा किंवा बकरी	शेळ्यांमध्ये पावसाळ्यात विशेषतः पोट्यात जंतूची व परजीवीची संख्या वाढते. त्यासाठी उपाय म्हणून पशु वैद्यकाच्या सल्ल्यानुसार शेळ्यांना जन्तानाशाकाची मात्र देण्यात यावी.

कुकुटपालन विषयक निहाय सल्ला:

कुकुटपालन विषयक	कुकुटपालन विषयक निहाय सल्ला
चिकन	कोंबड्यांमध्ये रोग प्रतिकारक शक्ती वाढविण्यासाठी तुळशीच्या पानाची भुकटी दोन ग्राम प्रती दिवस या प्रमाणे १५ दिवस द्यावी.

इतर (माती / जमीन तयार करणे) निहाय सल्ला:

इतर (माती / जमीन तयार करणे)	इतर (माती / जमीन तयार करणे) निहाय सल्ला
सामान्य सल्ला	शेतकरी बांधवांनी मेघगर्जना आणि आकाशात विजा चमकत असतांना घ्यावयाची काळजी: जर तुम्ही शेतात काम करीत असाल तर शेताजवळील ताबडतोब आश्रय घ्यावा. शेतातील सुरक्षित ठिकाणाचा आसरा घेतल्यानंतर पायाखाली कोरडे लाकूड, प्लास्टिक, गोणपाट, कोरडा पाला-पाचोळा ठेवावा. तुमचे दोन्ही पाय एकत्र करून गुडघ्यावर दोन्ही हात ठेवून तळपायावर बसावे. तुमच्या पायाव्यतिरिक्त शरीराचा अन्य कुठलाही भाग जमिनीला स्पर्श होणार नाही याची काळजी घ्यावी. जमिनिमध्ये ओलावा असलेल्या ठिकाणी किंवा पाण्याच्या स्त्रोतामध्ये जसे कि, तलावात काम करणाऱ्या व्यक्तींनी ताबडतोब सुरक्षित आणि कोरड्या ठिकाणी जावे. जवळपास उंच झाडे असतील तर त्या झाडाच्या उंचीपेक्षा दुप्पट उंचीच्या अंतरावर आश्रय घ्यावा. विजांच्या बचावापासून पक्के घर हे सर्वात सुरक्षित ठिकाण आहे. शेतकऱ्यांनी आपले घर तसेच जनावरांचा गोठ्याच्या आजूबाजूला शक्यतो कमी उंचीची झाडे लावावीत. ओलावा असलेले, दलदलीचे ठिकाण तथा पाण्याचे स्त्रोत्र (विहीर, तलाव, नदी, शेत तालाव ई.) पासून शक्यतो दूर राहावे. चारचाकी वाहनातून प्रवास करीत असल्यास वाहनातच थांबावे. शेतकरी बांधवांनी त्यांच्याजवळ धातूचे कुठलेही उपकरण नसावे याची दक्षता घ्यावी. शेतामध्ये काम करतांना एकाच वेळी जास्त व्यक्तींनी एकत्र काम करू नये. दोन व्यक्तीमध्ये किमान १५-२० फूट अंतर राहिल याची काळजी घ्यावी. धातूची दांडी असलेल्या छत्रीचा वापर करू नका. शेतकऱ्यांनी विजेवर चालणारी तसेच धातू पासून बनलेल्या इतर कृषी अवजारांपासून दूर रहा.
सामान्य सल्ला	हवामान आधारित कृषी सल्ला पत्रिकेमध्ये नमूद तारखांची वैधता हि नमूद तारखेच्या मागील दिवसाच्या सकाळी ०८:३० वाजेपासून नमूद तारखेच्या सकाळी ०८:३० वाजेपर्यंत असेल, याची नोंद घ्यावी.